

Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvoinnin vuosiraportti 2025

Sote-järjestämislain mukaisesti 7§ [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä | 612/2021 | Suomen säädöskokoelma | Finlex](#) Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on laadittu [hyvinvointikertomus](#) (aluevalt 5.5.2025) ja [hyvinvointisuunnitelma](#) 2025-2029 (aluevalt 22.12.2025) yhteistyössä alueen kuntien kanssa, toimintasäännön mukaisesti HYTE-neuvottelukunnan johtamana.

Hyvinvointialueen on seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Hyvinvointialueella on raportoitava asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä **aluevaltuustolle vuosittain**. [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä | 612/2021 | Suomen säädöskokoelma | Finlex](#) 7§

Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvoinnin vuosiraportissa on tarkasteltu [hyvinvointisuunnitelmaan](#) 2025–2029 kuvattujen hyvinvointitavoitteiden toteutumista hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen seurantamittareiden avulla, mihin suuntaan hyvinvoinnin tilanne on tilastojen valossa kehittynyt. Lisäksi on tarkasteltu painopistealueisiin vuonna 2025 tehtyjä toimenpiteitä, ovatko ne edenneet suunnitelman mukaisesti.

Hyvinvoinnin vuosiraportissa on esitelty edellä kuvatut asiat

- painopistealueittain,
- keskeiset tilastojen valossa tapahtuneet positiiviset ja negatiiviset muutokset väestöryhmittäin sekä
- toimintaympäristön näkökulmasta.

Hyvinvoinnin vuosiraportti sisältää myös [lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman](#) sekä ikääntyneiden toimintakykyä tukevan [ikäntyneiden hyvinvointisuunnitelman](#) seurannan ja arvioinnin. Lopuksi on koonti HYTE-kertoimeen vaikuttavista mittareista ja johtopäätökset.

Vuoden 2025 hyvinvoinnin vuosiraportti on työstetty PowerBI alustalla.

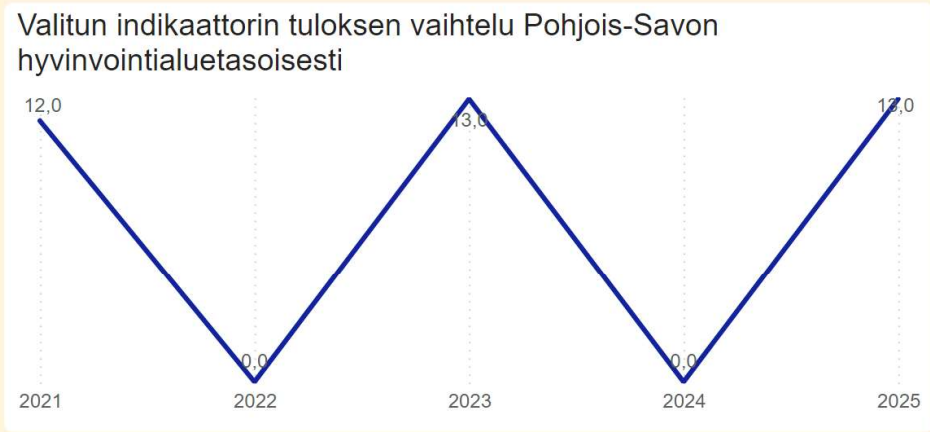
Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvoinnin vuosiraportti 2025

Valitse painopiste ja yksi indikaattori. Tulos 0 tarkoittaa, että kyseiseltä vuodelta ei ole käytössä tuloksia.

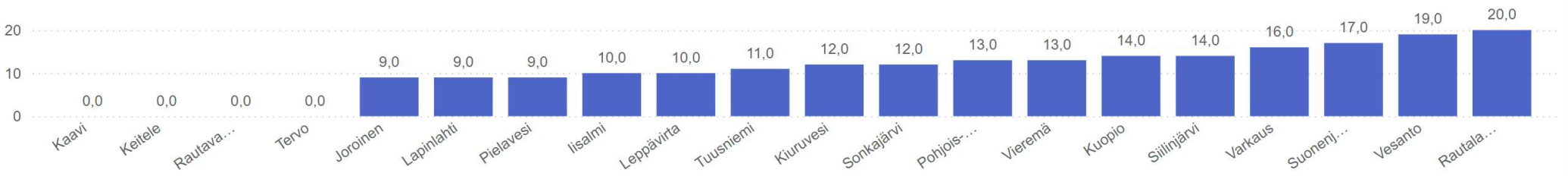
- Painopiste**
- ☒ Elintavat
 - ☐ HYTE rakenne
 - ☐ Mielenterveys
 - ☐ Osallisuus
 - ☐ Päihteet ja riippuvuu...
 - ☐ Tapaturmat ja väkivalta
 - ☐ Vanhemmuus

- Indikaattori**
- ☒ Valitse kaikki
 - ☐ Aktiivisuustaso (liikunta tai fyysinen toiminta 1-2h/3vrk)...
 - ☐ Aktiivisuustaso (liikunta tai fyysinen toiminta 3-4h/3vrk)...
 - ☐ Aktiivisuustaso (liikunta tai fyysinen toiminta alle 1 h/3v...
 - ☐ Aktiivisuustaso (liikunta tai fyysinen toiminta ei yhtään ...
 - ☐ Aktiivisuustaso (liikunta tai fyysinen toiminta enemmän...

2025 tulokset PSHVA ja kunnat

Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 9

Hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattoreiden tulokset

Valitse haluamasi painopiste ja indikaattori tai tarkastele kaikkien hyvinvointisuunnitelmaan valittujen indikaattoreiden tuloksia kerralla.

Taulukon + merkistä pääset tarkastelemaan tuloksia

- yksittäisten kuntien ja hyvinvointialueen osilta sekä
- sukupuolittain ja yhteensä.

Huomioithan, että taulukossa ei näy tietoja, mikäli tulos kaikilta seurantavuosilta on 0.

Määrite

- ☒ Valitse kaikki
- ☐ Elintavat
- ☒ HYTE rakenne
- ☐ Mielenterveys
- ☐ Osallisuus
- ☐ Päihteet ja riippuvuu...
- ☐ Tapaturmat ja väkiv...
- ☐ Vanhemmuus

Indikaattori

- ☒ Valitse kaikki
- ☐ Ennakkoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %info ...
- ☐ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdoss...
- ☐ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lukioissa - TE...
- ☐ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluiss...
- ☐ Hyvinvoinnin vuosiraportti työstetty

Tilastot päivitetty 1.2.2026- 20.2.2026 tietojen perusteella

Indikaattori	2021	2022	2023	2024	2025
☐ Terveystiedon edistäminen hyvinvointialueilla - TEA, pistemääräinfo ind. 6409					
☐ Pohjois-Savon hyvinvointialue	0,0	0,0	0,0	60,0	0,0

Tehdyt toimenpiteet 2025 painopistealueittain

Valitse painopiste ja tarkastele vuoden 2025 aikana tehtyjä hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Indikaattori-taulukosta näet toimenpiteisiin liittyviä tilastoja, kaikkiin toimenpiteisiin ei ole saatavilla tilastotietoa tai niiden tilastointi käynnistyy vuonna 2026.

Painopiste

- ☒ Elintavat
- ☐ HYTE rakenne
- ☐ Mielenterveys
- ☐ Osallisuus
- ☐ Päihteet ja riippuvuudet
- ☐ Tapaturmat ja väkivalta
- ☐ Vanhemmuus

Toimenpide

Alueellinen seksuaaliterveyden ja -kasvatuksen työryhmän järjestämä Naisen seksuaalisuus eri elämänvaiheissa- koulutus toteutunut.
Elintapaohjauksen toteuttamisen osaamista ja yhdyspintatyötä vahvistettu monialaisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden työryhmän järjestämällä ravitsemusaiheisilla koulutuksilla.
Hyvinvointialueen elintapaohjauksen työryhmä perustettu, vuoden 2025 aikana koottu yhteistä tilannekuvaa, työstetty hyvinvointisuunnitelmaa ja aloitettu yhtenäistämään kaikkien toimialojen yhteistä elintapaohjauksen toimintamallia.
Liikuntaneuvonnan rajattujen kirjaamisoikeuksien valmistelu yhdessä PSHVA:n asiantuntijoiden ja palvelujen sekä kuntien toimijoiden kanssa saatu valmiiksi ja sopimus pohja sekä toimintamalli hyväksyttäväksi pilotin käynnistämistä varten.
MOVE!- prosessin alueellinen tarkastelu, toimintamallin kokoaminen ja idea-työpajojen valmistelu aloitettu PSHVA:n, kuntien ja Pohjois-Savon Liikunta ry:n kanssa.
Perustettu lasten, nuorten ja lapsiperheiden ravitsemusterveyden edistämisen työryhmä ja yhdistetty aikuisten ravitsemusterveyden edistämisen teema liikunnallisen elämäntavan edistämisen työryhmään, jotta toimenpiteiden toteuttaminen yhdyspinnalla tavoittaa oikeat toimijat ja sen kautta asukkaat.
Terveydeksi-ohjelmasta saatu ehdollisena Elinvoimaa elintavoista Pohjois-Savoon-hankerahoitus, jonka käynnistymistä valmisteltu PSHVAN koordinoimana Savonia AMK:n, Huoltoliitto ry:n ja Pohjois-Savon Liikunta ry:n kanssa.
Valmisteltu työryhmien kanssa palvelupolkuja elintapaohjauksen ja seksuaaliterveyden edistämisen teemoista ja oltu mukana PSHVA:n lihavuuden hoitopolun työstämisessä.
Verkkopuntari etäryhmien ohjauksen toimintamallia ja sopimuksia päivitetty yhdessä ohjaajien, esihenkilöiden, asiantuntijoiden ja Sydänpiirin kanssa.

Indikaattori	2023	2024	2025	
+	Toisen kunnan yhdistyksen käyttövuorojen haku samoilla ehdoilla paikallisten yhdistysten kanssa	0,00	100,00	0,00
+	Ruokakasvatusta edistävä yhteistyö pistettä/100	56,00	56,00	66,00
+	Ruokakasvatus osana kasvatus ja opetusta pistettä/100	60,00	55,00	65,00
+	Ruokakasvatuksen tuki ja jatkuvuus pistettä/100	64,00	52,00	78,00
+	Ruokailun järjestäminen ja kehittäminen pistettä/100	71,00	71,00	81,00
+	Ravitsemus- ja ruokakasvatuskoulutusten osallistujamäärä	0,00	0,00	250,00
+	Ravitsemus- ja ruokakasvatuskoulutusten määrä Pohjois-Savo	0,00	0,00	3,00
+	Perheille-hanke 2024-2027, kunnat joissa toiminta jatkuu hankekauden jälkeen	0,00	0,00	6,00
+	Monipuolinen ja riittävä ateria pistettä/100	79,00	79,00	87,00
+	Liikuntaan osallistuvien seuranta sukupuolittain	0,00	33,00	0,00
+	Liikkumisen edistäminen: vastinparit hva-kunta määrä/19 kuntaa	0,00	0,00	7,00
+	Järjestetty keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia	0,00	50,00	0,00

Tehdyt toimenpiteet 2025 painopistealueittain

Valitse painopiste ja tarkastele vuoden 2025 aikana tehtyjä hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Indikaattori-taulukosta näet toimenpiteisiin liittyviä tilastoja, kaikkiin toimenpiteisiin ei ole saatavilla tilastotietoa tai niiden tilastointi käynnistyy vuonna 2026.

Painopiste

- ☐ Elintavat
- ☒ HYTE rakenne
- ☐ Mielenterveys
- ☐ Osallisuus
- ☐ Päihteet ja riippuvuudet
- ☐ Tapaturmat ja väkivalta
- ☐ Vanhemmuus

Toimenpide

Annettu hyvinvointialueen tuki OLKA (vapaaehtoistoiminta sairaalassa) Pohjois-Savon toiminnan ja yhteistyön mahdollistamiseksi; päivitetty valmennusten turvallisuusvideo, siirretty Kaari ja Lainesairaaloiden OLKA-piste näkyvämmille paikoille sairaaloiden aulassa, viestitty toiminnasta HYTE-uutiskirjeessä ja sairaalan sisällä sujuvuuden mahdollistamiseksi, annettu OmaHYTE -palveluohjausta vapaaehtoisille, annettu valmennuksissa tietoa hyvinvointialueen toiminnoista ja palveluista, päivitetty pääsairaalan pisteen työtiloja sekä hoidettu vapaaehtoistoimintaan liittyvien otteiden ja suostumuslomakkeiden lähettämistä viranomaistahoille.

Asiakaspalauteen keruun- ja hyödyntämisen prosessi valmis palvelutuotantoon jalkauttamiseksi. Asiakaspalautejärjestelmä viimeistelyjä vaille valmis ja viestintä ja koulutukset painopisteinä

Haettu ja saatu THL:n myöntämä valtioavustus ruoka-aputoiminnan järjestämiselle ja tukemiselle Pohjois-Savon alueella vuosille 2025–2026. Luotu monitoimijainen Pohjois-Savon ruoka-apuallianssiverkosto toteuttamaan THL:n valtionavun mukaisia tavoitteita. Verkostossa mukana ruoka-aputoimijoita, hyvinvointialueen ja kuntien edustajia, SPR Savo-Karjala, Savon Martat, Kirkkopalvelut ja SPR-ruoka-avun edistämisen hanke.

Hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille: yhteistyö eri kulttuurituottajien kanssa käynnistynyt. Yhteistyö monialaisen asiakas- ja palveluohjauksen osalta kiinnostaa verkostoissa, matalan kynnyksen pisteitä saatu useita.

Luotu OmaHYTE -palvelu Pohjois-Savon alueen 3. sektorin toimijoiden, kuntien, seurakuntien sekä yksityisten toimijoiden tuottamien hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimintojen ja palveluiden löytämiseksi. Käynnistetty monialaisen asiakas- ja palveluohjaustoimintamallin käyttöönotto eri palvelualueiden kanssa. Yhteistyö palvelutuotannon kanssa tiivistynyt ja HYTE tunnistetaan entistä vahvemmin.

Perustettu hyvinvointialueen palvelut kattava sisäinen järjestöyhdyshenkilöverkosto ja Pohjois-Savon alueen kuntien välinen järjestöyhdyshenkilöverkosto. Verkostot toimivat yhteisenä alustana keskustelulle järjestöyhteistyön tunnistamiseksi ja yhteistyön kehittämiseksi. Päivitetty avustushaun periaateohje vuoden 2026 hakua varten. Avustushaku toteutettu 20.10 – 30.11.2025 välisellä ajalla. Hakujalla saapui 56 hakemusta.

Pohjois-Savon hyvinvointikertomus hyväksytty aluevaltuustossa 05/2025 ja hyvinvointisuunnitelma 12/2025. Hyvinvointisuunnitelmaa työstimme valmiiksi osallistaen ja korostaen strategian mukaisesti eri HYTE-toimijoiden yhteistyötä ja asiantuntijatukea, joista yksi merkittävä toimija on asukas itse. Yhteydet palvelutuotantoon vahvistuneet tämän työstimisprosessin myötä. HYTE-kerroin tunnistetaan yhä useammin palveluissa ja suhtautuminen myönteinen. Integraatiojoryn suosittelemilla kuntakäynneillä käsitelty HYTE ja yhdyspinnat asiaa: Roolit ja tehtävät selkeytyneet edelleen lisää.

Indikaattori	2023	2024	2025
PTV HYTE palvelukuvausten määrä	0,00	0,00	519,00
Matalan kynnyksen pisteiden sopimusten määrä	0,00	0,00	15,00
Kuraattorien henkilöstömitoitus (kuraattori / 670 lasta)ei toteudu=0, toteutuu=1	1,00	1,00	0,00
Kuntalaisfoorumit (lasten osallistaminen)	0,00	0,00	100,00
Hyvinvoinnin vuosiraportti työstimetty	1,00	1,00	0,00

Tehdyt toimenpiteet 2025 painopistealueittain

Valitse painopiste ja tarkastele vuoden 2025 aikana tehtyjä hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Indikaattori-tilaukosta näet toimenpiteisiin liittyviä tilastoja, kaikkiin toimenpiteisiin ei ole saatavilla tilastotietoa tai niiden tilastointi käynnistyy vuonna 2026.

Painopiste

- ☐ Elintavat
- ☐ HYTE rakenne
- ☒ Mielenterveys
- ☐ Osallisuus
- ☐ Päihteet ja riippuvuudet
- ☐ Tapaturmat ja väkivalta
- ☐ Vanhemmuus

Toimenpide

Itsemurhien ehkäisypäivän tilaisuus toteutettu yhteistyössä nuorisopsykiatrian seurakunnan, yliopiston sekä järjestötoimijoiden kanssa.

Tehty mielenterveyden palvelupolku, jossa myös mielenterveys- ja päihdeläheisen palvelupolku yhteistyössä hyvinvointialueen aikuispsykiatrian sekä järjestötoimijoiden kanssa. Mielenterveys- ja päihdeläheisen palvelupolun liittämistä sovittu masennuksen hoitoketjuun.

Välitetty tietoa mielenterveyteen liittyviä koulutuksista ja tilaisuuksista kuntien ja järjestöjen sekä hyvinvointialueen toimijoille sosiaalisessa mediassa, sähköpostilla, Pulssissa ja verkostojen välityksellä. Edistetty Hyvän mielen työpaikka- merkin hakemisesta hyvinvointialueelle

Indikaattori

Tehdyt toimenpiteet 2025 painopistealueittain

Valitse painopiste ja tarkastele vuoden 2025 aikana tehtyjä hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Indikaattori-taulukosta näet toimenpiteisiin liittyviä tilastoja, kaikkiin toimenpiteisiin ei ole saatavilla tilastotietoa tai niiden tilastointi käynnistyy vuonna 2026.

Painopiste

- ☐ Elintavat
- ☐ HYTE rakenne
- ☐ Mielenterveys
- ☒ Osallisuus
- ☐ Päätteet ja riippuvuudet
- ☐ Tapaturmat ja väkivalta
- ☐ Vanhemmuus

Toimenpide

Kaikille hyvinvointialueen henkilöstöön kuuluville avoin sateenkaariverkosto perustettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tueksi.
Kaikukorttitoimintaa valmisteltiin vammais- ja mielenterveyspalveluihin sekä päihdepoliklinikalle. Kaikukortti on tiukassa taloudellisessa asemassa oleville suunnattu kortti, jolla kortinjakajatahojen asiakas voi hankkia maksuttomia pääsylippuja toiminnassa mukana oleviin kulttuuri- ja liikuntakohteisiin. Hyvinvointialueen kulttuurihyvinvointityöryhmän toiminta on käynnistynyt
Laadittu kokemustoiminnan eettiset ohjeet kokemustoiminnan tueksi. Ohjeet on laadittu yhteistyössä henkilöstön ja järjestöjen edustajien kanssa.
Perustettu Pohjois-Savon osallisuusverkosto osallisuustyön tueksi. Verkosto on avoin kaikille osallisuustyötä tekeville, mm. järjestöjen, kuntien ja hankkeiden edustajille.
Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelu käynnistynyt. Suunnitelman laatimiseksi on perustettu palvelualueiden edustajista koostuva työryhmä.
Toteutettu alueelliset neuvostotapaamiset pohjoisella, keskisellä ja eteläisellä alueella, ikäihmisten neuvoston ja vammaisneuvoston päätösseminaarit sekä aloitettu uudet neuvostokaudet yhteistyössä kuntien neuvostojen kanssa.
Toteutettu Pohjois-Savon asukkaista koostuvan asukasraadin pilotointi ja kehitetty asukasraadin mallia hyvinvointialueelle.
Vammaispoliittisen ohjelman valmistelu käynnistynyt yhteistyössä vammaisneuvoston ja vammaispalvelujen kanssa.

Indikaattori	2023	2024	2025
+ Tuettu asukkaiden, järjestöjen tai muiden yhteisöjen oma-aloitteista suunnittelua	0,00	50,00	0,00
+ Selvitetty asiakkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa	0,00	50,00	0,00
+ Otettu kehittämissasiakkaita/kokemusasiantuntij oita mukaan palvelujen suunnitteluun/kehittämiseen	0,00	50,00	0,00
+ Osallistuva budjetointi	0,00	33,00	0,00

Tehdyt toimenpiteet 2025 painopistealueittain

Valitse painopiste ja tarkastele vuoden 2025 aikana tehtyjä hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Indikaattori-taulukosta näet toimenpiteisiin liittyviä tilastoja, kaikkiin toimenpiteisiin ei ole saatavilla tilastotietoa tai niiden tilastointi käynnistyy vuonna 2026.

Painopiste

- ☐ Elintavat
- ☐ HYTE rakenne
- ☐ Mielenterveys
- ☐ Osallisuus
- ☒ Päihteet ja riippuvuudet
- ☐ Tapaturmat ja väkivalta
- ☐ Vanhemmuus

Toimenpide

Audit-C (alkoholin riskikäytön kysely) ja lyhytohjaus- infot perhekeskukseen sekä yleisiin sote-palveluihin. Aloitettu jalkauttaminen myös ikäkeskukseen (HYTE- kerroin)
C-hepatiitin häätökampanja-, hoitopolku- ja hankesuunnitelmayhteistyö hyvinvointialueen palveluiden sekä Päihdepalvelusäätiön kanssa
Kaksi webinaaria järjestetty A- klinikasäätiön kanssa yhteistyössä, joissa mielenterveys ja päihdejärjestöjen työtä tehty tutuksi sote-ammattilaisille.
Nikotiinista vieroituksen toimintamalli valmistui ja sovittu sen liittämisestä tiettyihin hoitoketjuihin. Nikotiinittomuusyhdyshenkilöverkosto perustettu vahvistamaan nikotiinista vieroitustyötä. Yhteistyö JaPreventNCD- hankkeen (Filha) kanssa: Toteutettu nikotiinista vieroituksen koulutus hyvinvointialueen ammattilaisille sekä viestintäyhteistyötä. Koulutus koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajille nuorten nikotiinivieroituksesta yhteistyössä perhekeskuksen kanssa, tavoite yhtenäinen toimintamalli.
Päihdepalvelupolku, jossa myös mielenterveys- ja päihdeläheisen palvelupolku, mielenterveys- ja päihdeläheisen palvelupolku yhteistyössä hyvinvointialueen aikuispsykiatrian sekä järjestötoimijoiden kanssa.
Päihdeviestintä: Hakematta paras- kampanja (alaikäisille alkoholin välttäminen). Tupakaton päivä- ja Savuton Suomi- kampanjat kuntayhteistyössä
Toteutettiin alueellinen keskustelutilaisuus huumetilanteesta Pohjois-Savossa kuntien, järjestöjen sekä hyvinvointialueen ammattilaisille

Indikaattori	2023	2024	2025
+ Vastuullisen tupakan myynnin toteutuminen alaikäisille	0,00	0,00	85,00
+ Vastuullisen myynnin toteutuminen ravintolassa	0,00	0,00	15,00
+ Vastuullisen alkoholin myynnin toteutuminen alaikäisille	0,00	0,00	85,00
+ Sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanotolla on aikuisilta kysytty tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä, %	0,00	0,00	50,00
+ Sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanotolla on aikuisilta kysytty huumeiden käytöstä,%	0,00	0,00	24,00
+ IHA30 Tupakasta vieroitus	0,00	0,00	0,00
+ IHA29 Muuhun toiminnalliseen tai aineriippuvuuteen liittyvä mini-interventio	0,00	0,00	0,00
+ IHA21 Alkoholin riski- ja haitallisen käytön mini-interventio	0,00	0,00	0,00
+ IHA21 Nikotiiniriippuvuuden arviointi (Fagerström)	0,00	0,00	0,00
+ IHA14 Rahapeliongelman strukturoitu kartoitus	0,00	0,00	0,00
+ IHA13 Muiden huumeiden käytön strukturoitu kartoitus (DUDIT)	0,00	0,00	0,00
+ IHA12 Kannabiksen käytön strukturoitu kartoitus (CAST)	0,00	0,00	0,00
+ IHA11 Tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden käytön strukturoitu kartoitus	0,00	0,00	0,00
+ IHA10 Alkoholin ongelmakäytön	0,00	0,00	0,00

Tehdyt toimenpiteet 2025 painopistealueittain

Valitse painopiste ja tarkastele vuoden 2025 aikana tehtyjä hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Indikaattori-tilauksesta näet toimenpiteisiin liittyviä tilastoja, kaikkiin toimenpiteisiin ei ole saatavilla tilastotietoa tai niiden tilastointi käynnistyy vuonna 2026.

Painopiste

- ☐ Elintavat
- ☐ HYTE rakenne
- ☐ Mielenterveys
- ☐ Osallisuus
- ☐ Päihteet ja riippuvuudet
- ☒ Tapaturmat ja väkivalta
- ☐ Vanhemmuus

Toimenpide

Arjen turvallisuuden edistämisen työryhmä koottu ja toiminnan suunnittelu vuodelle 2026 aloitettu. Työryhmässä mukana SPR Savo-Karjalan piiri, Savon Martat Ry, Pohjois-Savon kylät Ry, MPK Pohjois-Savo, Pohjois-Savon reserviläiset, Kuopio ja Pohjois-Savon hyvinvointialue.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisemisen verkosto perustettu hyvinvointialueelle. Väkivallan ehkäisemisen palvelupolku valmistunut.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen sisäinen kaatumisen ehkäisemisen työryhmä käynnistynyt uudelleen. Kaatumisen ehkäisemisen tietoutta lisätty ikääntyneille asukkaille jakamalla pysytään pystyssä opasta eri tapahtumissa. Palvelupolku valmistunut.

YTA alueellinen lähisuhdeväkivalta verkosto perustettu alueen koordinaattoreiden kesken ja päätetty yhteistyön tiivistämisestä YTA alueella.

Indikaattori	2023	2024	2025
Yhteensä FALLS mittarin käyttö asiakkaista %	83,00	89,00	92,00

Tehdyt toimenpiteet 2025 painopistealueittain

Valitse painopiste ja tarkastele vuoden 2025 aikana tehtyjä hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Indikaattori-taulukosta näet toimenpiteisiin liittyviä tilastoja, kaikkiin toimenpiteisiin ei ole saatavilla tilastotietoa tai niiden tilastointi käynnistyy vuonna 2026.

- Painopiste
- ☐

Elintavat
- ☐

HYTE rakenne
- ☐

Mielenterveys
- ☐

Osallisuus
- ☐

Päihteet ja riippuvuudet
- ☐

Tapaturmat ja väkivalta
- ☒

Vanhemmuus

Toimenpide
Perhekeskuksen toimintasuunnitelmaa tehty yhteistyössä perhekeskuksen ja HYTE- ja osallisuuspalveluyksikön kanssa.
Perhekeskuksessa Lapset puheeksi - menetelmän käyttöön luotu suositus ja Lapset puheeksi koordinaatio- ja kouluttajatyöryhmän toimintaa vahvistettu.
Pohjois-Savon vähävaraisten perheiden vanhemmuuden tukemiseksi ja vertaistuen mahdollistamiseksi toteutui lomaviikko Perhekeskuksen palveluiden ja järjestöyhteistyön sekä Hyte- ja osallisuusyksikön yhteistyönä.
Raskaus ja vauvavaiheen mielenterveyttä on esitetty vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta järjestämällä kaksi foorumia ammattilaisille
Toteutettu Pohjois-Savon yhteinen verkkovanhempainilta päihdeteemalla Kuopion kaupungin, Pohjois- Savon Syöpäyhdistyksen ja Poliisin Ankkuritoiminnan yhteistyönä sekä Hyte- ja osallisuusyksikön kanssa.

Indikaattori	2023	2024	2025
+ Yhdessä aika- menetelmän käyttö	0,00	0,00	0,00
+ Vauvamyönteisyysohjelmaa toteuttavat yksiköt	0,00	0,00	0,00
+ Lapset puheeksi- neuvonpito	0,00	0,00	0,00
+ Lapset puheeksi menetelmää tarjottu	0,00	333,00	469,00
+ Lapset puheeksi keskustelu käyty 2v neuvolassa	0,00	347,00	610,00
+ Ammattilaisten sähköiseen perhekeskukseen rekisteröityneet (otettu käyttöön 2/2025)	0,00	0,00	2 015,00

Hyvinvoinnin tilanne seurantaindikaattoreiden valossa

Huolenaiheet

Huolta aiheuttaa, että Pohjois-Savon sairastavuus on edelleen maan korkeimpia.

- Yhteiset toimintakäytännöt kaatumisten ehkäisemiseksi, alkoholin riskikäytön havaitsemiseksi, elintapaneuvonta ja HYTE- kertoimeen vaikuttavien toimenpiteiden kirjaaminen vaativat vielä huomiota.
- Yksinäisyyttä kokevat työikäiset miehet ja kotiin annettavien palvelujen piirissä olevat ikääntyneet.
- Yläkouluikäisten poikien kokemus syrjinnästä on lisääntynyt.
- Lasten, nuorten ja työikäisten ruokailutottumukset sekä fyysinen toimintakyky ovat heikentyneet. Aikuisten liikkuminen jää suosituksista, ja lapset sekä nuoret nukkuvat liian vähän.
- Yhä useampi lapsista kokee fyysistä ja henkistä väkivaltaa huolta pitävien toimesta.
- Ikääntyneillä kaatumiset ja niistä johtuvat hoitojaksot ovat lisääntyneet. Nuorista joka neljäs kokee masennusoireilua.
- Nikotiinipussien käyttö on lisääntynyt nuorilla ja aikuisilla.
- Kohdunkaulasyövän seulontoihin osallistutaan koko maata heikommin ja raskauden keskeytysten määrät ovat lisääntyneet. Nuoret käyttävät raskaudenehkäisyä aiempaa harvemmin.
- Työttömien terveystarkastuksia suhteessa työttömien määrään tehdään vähän.
- Hyvinvointialueen osallistumis- ja vaikuttamiskanavien monipuolinen hyödyntäminen, käytön seuranta ja vaikuttavuus vaativat vahvistamista.
- HYTE-työ tulee saada yhä vahvemmin osaksi toimialojen käyttösuunnitelmia ja yhteyshenkilöitä kuntayhteistyöhön.

Myönteinen tilanne

Myönteistä on, että hyvinvointialueen HYTE- rakenteet ovat monialaistuneet, HYTE-yhdyspinnat ovat selkiytyneet ja yhteistyö kuntien kanssa on vahvaa.

- Nuorten ja ikääntyneiden yksinäisyyden kokemus on vähentynyt. Tytöt kokevat aikaisempaa vähemmän syrjintää.
- Nuorten seksuaalinen ahdistelu ja häirintä ovat vähentyneet. Kohdunkaulan syövän joukkotarkastuksiin osallistutaan aiempaa paremmin.
- Lapset ja nuoret ovat tervehampaisempia ja liikkuvat aiempaa enemmän, mutta hyvä kehitys vaatii vielä huomiota. Työikäiset nukkuvat aiempaa paremmin. Ikääntyneiden suositusten mukainen ravitseminen ja liikkuminen ovat parantuneet.
- Lukiolaisten viikoittainen alkoholinkäyttö on laskussa. Raskauden aikainen tupakointi on vähentynyt.
- Yläkouluikäisten positiivisen mielialan kokemus on lisääntynyt. Lukiolaisten tyttöjen huoli mielialastaan on vähentynyt. Itsemurhat nuorilla aikuisilla ovat laskussa.
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat vähentyneet.

Kehitys väestöryhmittäin

Lapset ja nuoret

- Yksinäisyys ja syrjintä yleisesti ovat vähentyneet
- Kokemus mielenterveydestä on kohonnut
- Tupakointikokeilut 4. ja 5 lk ovat vähentyneet
- Opiskelijoiden alkoholin käyttö vähentynyt ja raittius lisääntynyt
- Hampaista harjataan aiempaa useammin
- Riittävän nukkumisen kokemus on kasvanut 4. ja 5.lk
- Häiritsevä seksuaalinen ehdottelu ja ahdistelu on hieman vähentynyt

Työikäiset

- Alkoholin liikkakäyttö on vähentynyt
- Kohdunkaulansyövän seulontoihin osallistutaan aiempaa useammin
- Terveydelle suotuisat elintavat (ravitus, liikuminen, uni) ovat lisääntyneet
- Vammojen ja myrkytysten takia tarvittu sairaalahoitoa harvemmin

Ikääntyneet

- Yksinäisyyden kokemus on vähentynyt
- Toimintarajoitteita terveysongelman takia hieman vähemmän
- Vammojen ja myrkytysten takia tarvittu sairaalahoitoa harvemmin

Toimintaympäristö

- Alkoholin välittämistä alaikäisille havaitaan vähemmän ja vastuullinen myynti ravintolassa on lisääntynyt
- Lasten osallistamisen foorumeita on enemmän
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen aktiivisuus on lisääntynyt kunnissa
- MPR-rokotuskattavuus on erinomainen
- Palvelujen suunnitteluun osallistaminen on yleistynyt kunnissa
- Työttömien toteutuneiden terveystarkastusten osuus työttömistä kasvussa
- Alkoholin käytön mini-interventiot toteutuvat aiempaa useammin
- Elintapaneuvonnan toteutuminen tyyppin 2 diabetesriskissä oleville Käypä hoito -suositusten mukaisesti lisääntynyt
- Liikuntaneuvonnan kirjaamisoikeus etenee
- MOVE prosessin yhteistyö etenee
- Matalankynnyksen HYTE asiakasohjaus pisteiden sopimusten määrä kasvussa

Kehitys
positiivista

Kehitys
negatiivista

- Poikien kokemus syrjinnästä on lisääntynyt
- Koulu-uupumusta on enemmän
- Huolta mielialasta on aiempaa enemmän 8.-9.lk
- Nikotiinipussien käyttö on yleistynyt
- Energiajuomien käyttö on lisääntynyt
- Raskaudenehkäisyn käyttö aiempaa harvempaa yhdynnöissä
- Aamupalan syönti vähentynyt
- Fyysinen toimintakyky on hieman laskenut

- Yksinäisyys on lisääntynyt erityisesti työikäisillä miehillä
- Nikotiinipussien käyttö on yleistynyt
- Terveyslääkityksen mukaisesti liikkuvien määrä hieman laskenut

- Yksinäisyyttä koetaan erityisesti ikääntyneiden kotiin annettavien palvelujen piirissä

- Tupakan vastuullinen myynti on harventunut
- Paikallisia arjen turvallisuussuunnitelmia on vähemmän
- 4v ja 8.lk terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen vaatii tarkastelua
- HVA-kunta vastinparien ja yhdys henkilöiden löytämisessä on viivettä
- HVA terveydenedistämisen aktiivisuuden kokonaistulos vaatii toimenpiteitä
- HYTE kertoimen toimenpidekoodien kirjaamisessa on kehitettävää

HYTE-kerroin

HYTE-kerroin kannustaa hyvinvointialueita ennaltaehkäisevään ja hyvinvointia edistävään työhön.

Vuosien 2024-2025 rahoitusta jaettiin asukasmääräperusteisesti. Vuodesta 2026 alkaen rahoitus määräytyy

- toimenpiteiden ja voimavarojen eli prosessi-indikaattoreiden ja
- väestön hyvinvoinnissa tapahtuvien muutosten eli tulosindikaattoreiden mukaan.

Laskennassa hyvinvointialuekohtaiset tulokset skaalataan, jonka ansiosta pistemäärät ovat vertailukelpoisia eri indikaattoreiden välillä.

Tutustu tarkemmin indikaattoreiden tuloksiin: [Workbook: hva_hyte](#)

Indikaattori	2023	2024	2025
Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin, 1 000 euroainfo ind. 3817	10413,6	11380,5	23449,0
Hyvinvointialueiden tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)info ind. 3814	59,0	50,0	82,0
Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin, 0 - 100info ind. 3815	58,0	35,0	54,0
Hyvinvointialueiden prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)info ind. 3813	58,0	20,0	26,0
Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin, euroa/asukasinfo ind. 3816	42,0	45,9	94,2

Tilastot päivitetty 20.2.2026 tietojen perusteella

Tulosindikaattorit

Indikaattori	2025
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3808	100,00
Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3811	87,00
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3809	83,00
Mielenterveyden ja käyttäytymisenhäiriöiden (tietyt diagnoosit) vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18 - 34-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3812	77,00
Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18-24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3810	66,00

Prosessi-indikaattorit

Indikaattori	2025
Työttömien toteutuneiden terveystarkastusten osuus, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3807	25,00
Lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 4698	0,00
Lasten tuhkarokko-vihurirokko-sikotauti (MPR) -rokotuskattavuus, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3806	100,00
Kouluterveydenhuollon 8-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 4699	0,00
Elintapaneuvonnan toteutuminen tyypin 2 diabetesriskissä oleville Käypä hoito suosituksen mukaisesti, skaalattu hyte-kerroinindikaattoriinfo ind. 6009	8,00
Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski, skaalattu HYTE-kerroinindikaattoriinfo ind. 3805	24,00

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Tavoitteet:

- Asukkaita osallistavat ja vaikutusmahdollisuuksia lisäävät toimintatavat ovat käytössä
- Kukaan ei koe itseään yksinäiseksi
- Terveyttä edistävä liikunta lisääntyy; erityisesti huomio ikäihmisten liikkumiskyvyn säilymiseen
- Ruokasuositusten mukaiset ruokatottumukset toteutuvat; ikääntyneiden vajaaravitsemuksen ehkäisy, Vireyttä seniorivuosiin ruokasuositukset ja Finger -elintapaohjelma
- Kaatumisten ehkäisy -turvallinen asuminen
- Ikäihmisten päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät

Toimenpiteet 2025

Yhteistyötä järjestöjen ja kuntien kanssa aloitettu kuntoutusjakson jälkeisen toiminnan lisäämiseksi (esim. liikuntaryhmät ja fyysisen toimintakyvyn ylläpito).

Kotihoidossa ja asumispalveluissa vahvistettu erityisesti asiakkaiden fyysisen toimintakyvyn haasteiden tunnistamista ja ylläpitoa kouluttamalla henkilöstöä ja ottamalla käyttöön arkikuntoutuksen toimintamalli.

Ikääntyneiden vajaaravitsemusta arvioidaan säännöllisesti ikääntyneiden palveluissa ja vajaaravitsemuksen ennaltaehkäisyyn on toimintamalli käytössä. Ravitsemussuosituksiin liittyen on henkilökunnalle koulutusta.

Ikääntyneiden palveluissa vahvistettu yleisesti toimintakyvyn arviointia ja haasteiden varhaista tunnistamista (mm. kaatumisriski, vajaaravitseminen). Kuntoutusta tarvitsevien asiakkaiden pääsyä geriatriseen kuntoutukseen on parannettu ja yhdenmukaistettu alueellisesti.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman päivitystyö on käynnistynyt ja ikäihmisten neuvosto on kytketty mukaan valmisteluun.

Ikäkeskuksen neuvonta ohjaa asiakkaita heidän esille nostamissa kysymyksissä. Asiakkaita edelleen ohjataan järjestöjen ja kuntien palveluihin. Toiminta osaltaan edistää liikuntasuositusten toteutumista. Toimittu Kaikukortin jakelijana, joka mahdollistaa vähävaraisten osallistumisen kulttuuri-, liikunta-, harrastus- ja kansalaisopistojen toimintaan.

Asiakasraati on jatkanut toimintaansa.

Indikaattori	2024	2025
Ikääntyneiden palvelut/ Potilasvahingot, myönteinen korvauspäätös	0,00	2,0
Ikääntyneiden palvelut/ RAI peittävyys,%	0,00	84,0
Ikääntyneiden palvelut/ Vaaratapahtumailmoitukset, väkivalta	0,00	391,0
Yli 75% osuus asumisen eri palvelumuodoissa: laitoshoito	0,18	0,0
Yli 75v % osuus asumisen eri palvelumuodoissa: yhteisöllinen asuminen	0,24	0,0
Ikääntyneiden palvelut/ Kantelut	2,00	3,0
Omaishoidon piirissä olevat, % yli 75 v	4,40	4,0
Ikääntyneiden palvelut/ Potilasvahingot (selvityspyynnöt)	7,00	5,0
Yli 75v % osuus asumisen eri palvelumuodoissa: ympärivuorokautinen asuminen	7,10	7,0
Säännöllisen kotihoidon peittävyys yli 75v	12,90	12,0
Perhehoidon asiakasmäärä ikääntyneissä	14,00	16,0
Ikääntyneiden palvelut/ Muistutukset	63,00	41,0
Ikääntyneiden palvelut/ Vaaratapahtumailmoitukset, tiedonkulkuun liittyvät ilmoitukset	376,00	246,0
Ikääntyneiden palvelut/ Vaaratapahtumailmoitukset, kaatumiset ja putoamiset	2259,00	2330,0
Ikääntyneiden palvelut/ Vaaratapahtumailmoitukset, lääke- ja nestehoitoon liittyvät tapahtumat	2891,00	2476,0
Perhehoidon hoitopäivät ikääntyneissä	4842,00	0,0

Tilastot päivitetty 1.2.2026- 20.2.2026 tietojen perusteella

Johtopäätökset

Tiivistyksenä voidaan todeta, että kotihoidossa on tarvetta siirtää asiakastuntien painopistettä raskashoitaisille ja keventää sekä tukeutua digitaalisiin hoitovaihtoehtoihin kotihoidon kevyissä palvelutarpeissa.

Omaishoito näyttäytyy vaikuttavana ja korvaa muuta palvelurakennetta.

NPS (asiakaskokemus ja suosittehalukkuus) ja palvelulupauksen seuranta on käyttöönottoavaiheessa.

NHG vertaiskehittämisaineisto ja -verkosto antavat kotihoidon palveluohjauksen ja asumisen kokonaisuuden kansallisen vertailupohjan.

Kokonaismäärä vaaratapahtumien HaiPro-ilmoituksissa oli 7239 kpl, joka on normaalilla tasolla.

Asumisratkaisuihin ohjaudutaan verrokkialueita hieman parempikuntoisena.

RAI- toimintakykymittariston käytön peittävyys noussut ja hyvällä kansallisella tasolla.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Tavoitteet

- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat kohdennetut ja yhdenvertaiset
- Hallintorajat ylittävät yhteistyörakenteet ovat lasten, nuorten ja perheiden palveluita tukevia ja yhteen-sovittavia
- Lapsia, nuoria ja perheitä kuullaan ja mahdollistetaan osallisuus

Toimenpiteet 2025

Alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä on huoltajien sekä opiskelijoiden edustus nimettyinä, työryhmä on kokoontunut sovitusti tammi,-kesä,- ja syyskuussa.

Asiakasosallisuusrakenne luotu perhekeskuskoordinaattorin hanketyönä tieto-, suunnittelu-, päätös-, kuin toimintaosallisuuden osalta.

Järjestötoimijoiden kanssa toteutettiin yhteistyön arviointi, jonka pohjalta sovittu kehittämistoimenpiteet yhteistyön parantamiseksi. Asiakasosallisuussuunnitelma hanketyönä tuotettu.

Lapset puheeksi- menetelmä käytössä kaikille 2-vuotisneuvolatarkastuksissa.

Palveluja on kehitetty asiakaspalautteiden ja muistutuksien myötä.

Sähköinen perhekeskus otettu käyttöön; lapsiperheille suunnattu Omaperhe ja nuorille suunnattu Omahelpperi, sekä ammattilaisille tarkoitettu osio

Viidellä alueella käynnistyi perhekeskusverkostotoiminta.

Yhdessä aika on käytössä alueellisesti, palvelumuodon tunnettavuutta on lisätty, muttei vielä riittävästi.

Indikaattori

	2024	2025
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat	1871,0	1709,0
Perhetyön (SHL) ja tehostetun perhetyön asiakkaat	1391,0	1401,0
Lapsiperheiden kotipalvelun asiakkaat	484,0	372,0
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten %, vastaavanikäisestä 0-17v	2,3	0,0
Kuraattorien henkilöstömitoitus (kuraattori / 670 lasta)toteutuu=1, ei toteudu=0	1,0	1,0
Lastensuojelun asiakasmitoitus (sosiaalityöntekijä/ 35 lasta) toteutuu=1, ei toteudu=0	0,0	0,0
Psykologien henkilöstömitoitus (psykologi / 780 oppilasta)toteutuu=1, ei toteudu=0	0,0	0,0

Tilastot päivitetty 1.2.2026- 20.2.2026 tietojen perusteella

Johtopäätökset

Psykologiresurssit parantuneet vuoden aikana merkittävästi.

Perhekeskustoiminta toteutui suunnitelman mukaisesti ja monialaiset ja monitoimijaiset perhekeskusverkostot perustettu 5 alueella. Henkilöstö toimii aikaisempaa paremmin verkostomaisesti perhe- ja vammaispalveluissa. Paljon sidosryhmiä ja kumppaneita. Yleiset palvelut integraationa: lääkäripalvelut, ravitsemusterapia ja suun terveydenhuolto.

Palvelujen kehittämisessä asiakasosallisuus toteutunut vähäisesti.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen hoitotakuu toteutui 14 vrk kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista.

Laaja-alaiset terveystarkastukset ovat toteutuneet pääosin suunnitellusti perheiden terveystarkastuksissa.

Asiakkaat yleisesti tyytyväisiä palveluihin.

Johtopäätökset vuodelta 2025

Pohjois-Savon hyvinvointisuunnitelman 2025-2029 mukaiset toimenpiteet ovat käynnistyneet ja HYTE-työ jatkuu suunnitelman mukaisesti. Hyvinvointisuunnitelman seurantamittareita tarkastellaan (osa siirtyy pitkän aikavälin mittareiksi) ja täydennetään kansallisesti muuttuneiden tai poisjääneiden mittareiden osalta.

Vuonna 2026 Pohjois-Savossa on kiinnitettävä huomiota erityisesti

- osallisuuden vahvistamiseen ottamalla käyttöön vaikuttavia osallistumisen kanavia ja työkaluja palvelujen kehittämisessä
- hyvinvointia ja terveyttä edistävien elintapojen edistämiseen muun muassa yhtenäisen elintapaohjauksen toimintamallin kehittämisellä, hyvinvointivajeriskien systemaattisella tunnistamisella ja niiden mukaan kohdennettujen toimenpiteiden (esim. Verkkopuntari) yhtenäistämällä
- vanhemmuuden vahvistamiseen esimerkiksi Lapset puheeksi- menetelmän käytöllä
- mielenterveystaitojen vahvistamiseen ottamalla mielenterveys puheeksi ja tunnistetaan mahdollisimman varhain mielenterveyttä haittaavat kehityskulut
- riippuvuuksien ehkäisemiseen vahvistamalla päihteiden puheeksi ottoa ja erityisesti alkoholin riskikäytön tunnistamista ja ohjausta (mini-interventio). Huomioitava uutena nikotiinituotteiden käytön ehkäisy ja nikotiinivieroitus
- väkivallan ja tapaturmien vähentämiseen ottamalla väkivalta puheeksi, kehittämällä palvelupolkua ja edistämällä systemaattista kaatumisten ehkäisyä
- HYTE-tiedolla johtamisen, rakenteiden ja yhteneväisten toimintatapojen edistämiseen erityisesti vahvistamalla HYTE-kertoimeen vaikuttavia toimenpiteitä ja systemaattisella kirjaamisella